

was er een tekort van f 668. Te Airbangis waren in 1763/64 de inkomsten op basis van de huidige waarde van het goud f 15.291 en de uitgaven f 5140, zodat er een positief saldo van f 10.151 was. Berekent men het goud op de vroegere waarde dan was dit zelfs f 8162 meer, daar in 1762/63 de uitgaven f 6163 hoger waren dan de inkomsten. Er was toen niet alleen minder verkoop, [fol. 1346] maar er waren buitengewone uitgaven voor de bouw van het kantoor. Het betere resultaat in 1763/64 te Pulau Tjinkuk was f 9222 en te Padang f 32886 door f 14.913 minder uitgaven en f 17973 meer inkomsten. In het gehele commandement waren de inkomsten f 99.504 en de uitgaven f 88.504, zodat het positieve saldo f 11.000 is geweest, waarbij het goud op ruim f 331,11,- het mark fijn is berekend. Wordt het op de prijs in 1762/63 van f 378,- berekend, wat dus f 46,9,- meer is, of in totaal f 55.004, dan zou het positieve saldo f 66.004 zijn geweest. Eigenlijk moet men bij de vergelijking de prijs van het goud niet jaarlijks wijzigen en uitgaan van het laatste bedrag. Daar in 1762/63 de uitgaven f 27575 hoger waren dan de inkomsten is er in 1763/64 een verbetering van het resultaat van f 93.579. [fol. 1347] Bovendien is er, om de uitgaven nauwkeurig vast te stellen, toestemming gegeven om in het voorlopige reglement, opgesteld door gezaghebber Hendrik van Staveren, het aantal dienaren te veranderen. Dit leidt tot een bezuiniging van ruim f 17.300. Als zich niets uitzonderlijks voordoet, komen de uitgaven dan niet op de vastgestelde f 75.000 uit, maar f 2300 lager. Bijzonderheden zijn te vinden in de brief naar Padang van 12 juni 1765. Wat betreft de vreemde natiën is duidelijk aangegeven dat men er ontevreden over is, dat Engelse schepen verdacht vaak en lang te Padang voor anker gaan. Er is bevolen dit moeilijker te maken, wat het bestuur in zijn brief van 3 september 1765 beloofde zo veel mogelijk te zullen doen. Maar het was van mening dat het te gevaarlijk zou zijn om deze Engelsen een preciese tijd voor vertrek op te leggen. Daar zit wat in, aangezien zij zich alles tegenover de Compagnie permitteren, maar daarentegen niets, wat hen wordt aangedaan, willen accepteren. [fol. 1348] Maar zolang er op Sumatra's Westkust nog Chinezen zijn, kan de particuliere vaart en handel daar niet veilig stil gelegd worden. Daarom)

--- hebben wij de bediendens gerecommandeert alle die 'er nog waren, geene uytgezondert, aan te kundigen dat zij voor het eindigen van het westerjaargetijde herwaarts zouden moeten terugkeeren, op straffe van bij het tegendeel, in de ketting geklonken, zodanig herwaards gezonden en hunne vaarthuygen verbeurd verklaard te zullen werden. Welke ordre de bediendens, uytwijsens hunne brief van den 3^e september passato, betuygen alleen van de vremde Chineesen, die zig nog maar ten getalle van vier aldaar bevinden, begrepen te hebben, maar niet van d' andere die meest getrouwt en zedert eenige jaren aldaar gestabileerd sijn, als sig alleen met den landbouw en ambagten geneerende. Fol. 1348r-v.

(Wat de huishoudelijke zaken betreft heeft het bestuur enige voorlopige nieuwigheden in een instructie voor de administrateurs vastgelegd. Hoewel het goed bedoeld is, was dit niet noodzakelijk en daarom is bevolen alles op de oude voet te herstellen. Het bestuur berichtte in zijn brief van 15 september 1764 [fol. 1349] dat het het plakkaat tegen de clandestiene handel in opium en de bekendmaking van het verbod op de invoer van ongestempelde textiel overeenkomstig de plaatselijke omstandigheden had gepubliceerd. Het aanbrengen van zulke plaatselijke veranderingen in plakkat en is een delicate zaak met alle kans op misbruik. Voordat een besluit wordt genomen, is om een kopie van het plakkaat en de bekendmaking gevraagd. Het bleek dat het alleen een waarschuwing betreffende het stempelen betrof. Het lijkt dat die niet met de bekendmaking strijdig is, maar ze zal ermee vergeleken worden. Zonder dat het als precedent geldt is goedgekeurd dat aan de inlandse kooplieden op verzoek in ruil voor goud à rsd 19 de reaal fijn rsd 5000 aan zilver payment is geleverd. De argumenten daarvoor zijn evenwel wat gezocht. Voor nadere bijzonderheden verwijst men naar de resoluties van de vergaderingen en de genoemde brieven in het uitgaande Bataviase briefboek.

BENGALEN